

VIZIUNEA LUI NICOLAE CEAUȘESCU DESPRE DEZVOLTAREA INDUSTRIEI ROMÂNEȘTI DE APĂRARE

Dr. Petre OPRIȘ*

The perspective of Nicolae Ceausescu as regards the development of defence
Romanian industry

Abstract: The Romanian communists after the engrossment of the political power assumed the URSS view in respect of forced industrialization of economy, neglecting for a significant period of time the field of agriculture. The theories of Lenin and Stalin determined the Romanian communists to develop the famous A Sector –made of extractive and processing raw materials industries (in particular coal, ferrous and non-ferrous ore) as well as the industry of heavy machinery. Contemporary events emphasize the important role that masses of people have in point deciding the course of international life. The establishment of security in Europe and entire world represents the outcome of masses acts, of the most representative social and political forces. This is the very reason for us to do our best in point of mobilization the governs, political parties, public organizations and opinion to support this lofty world fight for peace.

Keywords: socialism, industrialization, control, progress, socialist countries.

După acapararea puterii politice, comuniștii români au preluat ad-literam din URSS concepția privind industrializarea forțată a economiei, neglijând multă vreme agricultura. Pornind de la dogmele lui Lenin și Stalin, aceștia au pus un accent deosebit pe dezvoltarea celebrului Sector A – format din industriile extractive și prelucătoare de materii prime (în special cărbune, minereuri feroase și neferoase), precum și din industria constructoare de mașini grele.

În cursa unilaterală pentru ajungerea din urmă și întrecerea performanțelor economice ale „capitalismului decadent”, liderul sovietic Nikita Hrușciiov se lăuda la sfârșitul anilor '50, chiar în Statele Unite ale Americii, cu procentele ce reveneau fiecărui locuitor al țării sale din producția de oțel a URSS. Nicolae Ceaușescu nu s-a lăsat mai prejos și, în 1989, dorea să-și convingă conaționali de binefacerile celor X tone de oțel ce reveneau pe capul fiecărui locuitor al României. Adică vreo juma' de Dacie și două-trei buji pentru fiecare suflet de român, indiferent de vârstă. În același timp, produsele alimentare de strictă necesitate erau pe sponci. Acestea se măsurau în zeci de ore de stat la „coadă” în fața magazinelor „Alimentara”.

* Colonel dr. Serviciul de Pază și Protecție.

Apelând la documentele întocmite chiar de către autoritățile de la București, aflăm care au fost mijloacele propuse de Nicolae Ceaușescu a fi utilizate pentru dezvoltarea și modernizarea industriei românești. De exemplu, liderul Partidului Comunist Român nu s-a sfiit să declare: „Cu [Ion] Avram (*ministrul Industriei Construcțiilor de Mașini – n.n.*) am tot vorbit pe drum. *Am spus ce trebuie să facem în construcția de mașini: autototarea, copierea, cum face toată lumea. Să nu ne fie frică de nimic. Când o să exportăm, atunci o să vedem ce modificări facem, ca să nu zică că am copiat. Ce facem pentru noi, copiem și pe mama dracului* (subl.n.)”¹.

Pare surprinzător faptul că, după o declarație atât de tranșantă privind furtul de tehnologie industrială, rostită la ședința Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. din ziua de 6 iulie 1971, Nicolae Ceaușescu a promovat în aceeași zi „minirevoluția culturală”.² Inițiativa respectivă s-a concretizat în anii următori și prin impunerea la nivelul întregii țări a principiilor de conviețuire socială menționate în celebrul „Cod de norme ale vieții și muncii comunistilor, ale eticii și echității socialiste” (28 noiembrie 1974). În documentul respectiv se preciza, printre altele, faptul că membrii Partidului Comunist Român nu aveau voie să ... fure.

Pentru a afla de unde a provenit ideea furtului de tehnologie, putem face apel tot la o declarație rostită de Nicolae Ceaușescu la reuniunea din 6 iulie 1971 a Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R.: „*Am văzut la coreeni, n-au tehnica noastră și într-un an de zile au făcut o uzină de fibre chimice. Au mai și copiat. N-o fi ultimul strigăt, dar au realizat-o [...] Am văzut în China; au luat muncitori calificați, tehnicieni și ingineri. În Coreea, ne-au spus că le-au dat la ingineri și le-au spus că nu pot să facă. Atunci, le-au dat muncitorilor din producție și au făcut* (subl.n.)”³.

În mod evident, Nicolae Ceaușescu a încurajat furtul și copierea clandestină de utilaje și tehnologii de fabricație din străinătate deoarece politica de industrializare forțată, pe care a promovat-o, a creat presiuni mari asupra balanței de plăți externe a României. În luna mai 1970, atât Leonid Brejnev, cât și Nicolae Ceaușescu au amintit, în discuția pe care au purtat-o la Moscova, despre un dezechilibru care se înregistra, în mod îngrijorător, în balanța de plăți externe a României și despre creditele numeroase contractate de autoritățile române în Occident.

Inițial, industrializarea forțată a României a avut cel puțin o componentă pozitivă: dezvoltarea exponențială a industriei naționale de apărare. În perioada 1965-1990, aceasta a constituit una din direcțiile principale de acțiune ale lui Nicolae Ceaușescu. Astfel, liderul Partidului Comunist Român a încercat să

¹ Arhivele Naționale Istorice Centrale (în continuare: A.N.I.C.), *fond C.C. al P.C.R. – Cancelarie*, dosar 76/1971, f. 32.

² „Minirevoluția culturală” a avut, ca fundament teoretic, documentul intitulat „Propuneri de măsuri pentru îmbunătățirea activității politico-ideologice, de educare marxist-leninistă a membrilor de partid, a tuturor oamenilor muncii”, aprobat de Comitetul Executiv al C.C. al P.C.R. în ziua de 6 iulie 1971.

³ A.N.I.C., *fond C.C. al P.C.R. – Cancelarie*, dosar 76/1971, f. 22-23.

reducă substanțial importurile românești de materiale militare din statele membre ale Organizației Tratatului de la Varșovia. Totodată, au fost întreprinse demersuri pentru stabilirea unor cooperări cu alte state comuniste în producția de muniții, armament și piese de schimb pentru tancuri și aviație, cu scopul de a achita mai ușor o parte din tehnica de luptă importată de România.

Pe de altă parte, în cadrul analizei nu trebuie să pierdem din vedere capacitatea limitată a industriei românești de a susține fabricarea de armament, tehnică de luptă și alte produse speciale la un nivel competitiv pe plan mondial. Acest aspect era cunoscut de Nicolae Ceaușescu, fiind amintit chiar de acesta în ședința C.C. al P.C.R. din ziua de 16 decembrie 1970: „Într-un timp scurt trebuie să realizăm un comerț exterior activ, să asigurăm echilibrarea balanței noastre de plăți externe. În acest scop trebuie să valorificăm mai intens resursele interne, să reducem importurile și să sporim exporturile [...] Chiar tovarășul Cîrțînă (Constantin, prim-secretarul Comitetului Județean P.C.R. Brașov – n.n.) a vorbit ceva de camion, dar mai mult a pus accentul pe anvelope, care au și ele deficiențe, dar camionul [realizat la Uzina „Steagul Roșu” din Brașov] nu din cauza anvelopelor este refuzat la export, și Republica Populară Chineză nu din cauza anvelopelor refuză să-l mai contracteze, ci din cauza calității proaste a camionului ca atare, pentru că până la urmă anvelopa se înlocuiește ușor, dar motorul și celelalte defecțiuni tehnice și de calitate ale camionului nu se pot înlocui (subl.n.)”⁴.

Relațiile româno-chineze nu se rezumau la începutul anilor '70 la o simplă colaborare politică între state. Trei documente inedite provenite din fosta arhivă a Comitetului Central al P.C.R. ne dezvăluie, pe de-o parte, faptul că membrii Prezidiului Permanent al C.C. al P.C.R. au aprobat la 17 august 1970 un acord bilateral prin care autoritățile de la Beijing acordau celor de la București un ajutor tehnic-militar. Din partea României, documentul respectiv a fost semnat de generalul-colonel Ion Ioniță, ministrul Forțelor Armate.⁵ Pe de altă parte, în

⁴ *Ibidem*, dosar 115/1970, f. 100-101. În cursul aceleiași reuniuni din 16 decembrie 1970, Mihai Dumitru, directorul general al Uzinelor de autoturisme – Pitești, a declarat că urma să exporte 90% din producția totală de autovehicule de teren realizată în anul 1971 la Câmpulung-Muscel, însă până în acel moment erau încheiate contracte doar pentru 30% din cele 3500 de autovehicule stabilite pentru export de Comitetului de Stat al Planificării. Două luni mai târziu, la Direcția Centrală de Statistică a fost întocmit un raport în care se arăta că autoritățile române nu reușiseră să contracteze pentru export 1464 autocamioane, 1449 autoturisme de teren și 2808 tractoare (pentru trimestrul I al anului 1971). Din cauza scăderii cererilor de produse românești pe piața externă și a dezechilibrului înregistrat în anul 1971 în balanța de plăți externe a țării, în toamna aceluiași an s-a hotărât reducerea cu 1000 de bucăți a producției anuale de camioane (de la 36000 la 35000), iar cea de tractoare s-a micșorat cu 2000 de bucăți (de la 34000 la 32000). Capacitățile de producție disponibilizate în uzinele brașovene au fost utilizate în scopul fabricării de piese de schimb pentru autovehicule și tractoare, precum și de subansamble pentru remorcile care se exportau în anul 1972 (44700 bucăți, cu 5240 remorci mai mult față de prevederile din planul aprobat în luna decembrie 1970). *Ibidem*, dosar 148/1971, vol. I, f. 17; 74; dosar 115/1970, f. 83-84; dosar 7/1972, f. 70.

⁵ *Ibidem*, dosar 86/1970, f. 5.

cursul ședinței C.C. al P.C.R. din ziua de 16 decembrie 1970, Nicolae Ceaușescu a menționat despre două credite în valoare totală de 200 de milioane de dolari, pe care România le primea din China începând din anul 1970, fără perceperea vreunei dobânzi (în același an, instituțiile financiare internaționale au solicitat autorităților de la București să achite dobânzi între 7% și 10% din valoarea sumelor primite sub formă de credite). Primul credit chinezesc a fost acordat în valută (100 de milioane de dolari) și trebuia stins treptat, în perioada 1977-1979, iar cel de-al doilea se utiliza pentru achiziționarea din China a unor utilaje complexe necesare atât economiei naționale, cât și industriei de apărare. Instalațiile militare chinezești se livrau la solicitarea părții române în cincinalul 1971-1975 și urmau să fie achitate începând din anul 1981.⁶

Dependența României de produsele de completare sovietice și controlul pe care îl exercita URSS asupra exporturilor militare românești l-au determinat pe Nicolae Ceaușescu să solicite găsirea unor modalități de eludare a prevederilor nefavorabile României. Acestea erau consemnate în convențiile româno-sovietice încheiate începând din anul 1970 pentru fabricarea sub licență a unor tipuri sovietice de armament, muniții și tehnică de luptă.

Deși autoritățile sovietice au impus în anul 1972 noi reguli în privința acordării licențelor de fabricație, în România au fost realizate în continuare armament, muniții și tehnică de luptă după modele sovietice, cu acordul Moscovei. Cea mai mare parte a produselor respective a intrat în dotarea armatei române, iar o parte a fost livrată țărilor membre ale Organizației Tratatului de la Varșovia, în baza acordurilor privind livrările reciproce de tehnică militară. O altă parte a ajuns în câteva state din estul, sud-estul și sud-vestul Asiei, precum și în Africa: Republica Democrată Vietnam, Laos, Yemen, Egipt, Libia, Mozambic, Angola, Tanzania, Maroc etc.

Nicolae Ceaușescu a fost nemulțumit de faptul că sovieticii au impus noi reguli referitoare la acordarea de licențe pentru produsele speciale și, chiar la începutul ședinței Prezidiului Permanent al C.C. al P.C.R. din 5 noiembrie 1973, a declarat răspicat: *„Trebuie să punem la punct industria aceasta de război, să putem ieși și la export cu aceste materiale. Trebuie să elaborăm un program cu care să ieșim din orice licență și aprobare de la alții pentru a putea ieși și noi la export. În felul acesta ne vom putea și înnoi, așa cum face toată lumea [...] Trebuie să ne batem să obținem o anumită specializare [în domeniul producției de echipamente militare în cadrul Organizației Tratatului de la Varșovia]. Acest lucru trebuie pus și cadrul general al CAER. Problema acestei specializări trebuie analizată. În al doilea rând, trebuie să ieșim la export și pentru aceasta, în primul rând, trebuie să ieșim din licențele sovietice. Pentru unele din produse să cerem să ridice și embargoul, în afară de țările din NATO (subl.n.)”*⁷.

⁶ *Ibidem*, dosar 115/1970, f. 102-103.

⁷ Petre Opreș, *Industria românească de apărare. Documente (1950-1989)*, Editura Universității Petrol-Gaze din Ploiești, 2007, p. 311. În volumul său de memorii, generalul de armată Anatoli I. Gribkov (șef al Statului Major al F.A.U. în perioada 1976-1989) a amintit despre faptul că „guvernul român a solicitat [autorităților sovietice] să i se vândă licența

În cadrul aceleiași reuniuni, generalul de armată Ion Ioniță și-a manifestat nemulțumirea față de calitatea produselor speciale românești, declarând: „Unele lucruri sunt puse și la această ședință care va avea loc. Trebuie să discutăm odată serios problemele. *Noi vorbim de export și tehnică, dar nu suntem în stare să facem cască pentru armata română* (subl.n.)”. Deoarece Nicolae Ceaușescu a dorit să cunoască de ce au apărut asemenea probleme, ministrul Apărării Naționale a răspuns – „*Pentru că nu știm să o facem. Înainte rebuturile erau de 86%, iar acum de 80%* (subl.n.)” –, iar generalul Constantin Șandru a precizat: „*Tabla nu este bună. Nu rezistă la perforare* (subl.n.)”⁸.

Cinci ani mai târziu, la Moscova, Nicolae Ceaușescu a criticat propunerile liderilor militari sovietici de modernizare a arsenalului armatei române, declarându-se împotriva escaladării cursei înarmărilor între Est și Vest. În spatele atitudinii de frondă – pe care secretarul general al P.C.R. a afișat-o de nenumărate ori în relațiile cu autoritățile de la Moscova – se ascundeau însă problemele grave ale economiei românești. Liderul de la București avea cunoștință despre slăbiciunile economiei românești încă din anii 1970-1971, iar criza mondială de energie din anul 1974, precum și cutremurul de la 4 martie 1977 au determinat în mod evident o acutizarea crizei economice din România. Drept urmare, chiar dacă ar fi dorit să pună în aplicare planurile mareșalilor sovietici, propuse la reuniunea Comitetului Politic Consultativ din luna noiembrie 1978, Nicolae Ceaușescu nu avea la dispoziție suficiente resurse materiale și financiare pentru a investi în arsenalul armatei române.

Prezentăm, în continuare, în anexă, cuvântarea rostită de Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varșovia (Moscova, 22-23 noiembrie 1978). Documentul respectiv, inedit, se află în prezent la Arhivele Naționale Istorice Centrale, fond C.C. al P.C.R. – Cancelarie, dosar 90/1978, f. 116-136.

ANEXĂ

Documente ale Consfătuirii Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varșovia, care a avut loc la Moscova, 22-23 XI 1978, studiate de membrii și membrii supleanți ai C.C. al P.C.R.

pentru fabricarea tancului T-72 și a avionului de vânătoare MIG-23, dar a urmat un refuz politic [din partea URSS], fapt ce a făcut ca partea română să se îndepărteze și mai mult [de Moscova]. România a fost nevoită să realizeze, în cooperare cu Iugoslavia, propriul său avion [de vânătoare-bombardament] IAR-93 și un tanc mijlociu (versiunea românească a tancului sovietic T-55 – n.n.). Proiectarea și începerea noii producții a costat foarte mult România”. Anatoli I. Gribkov, *Sudba Varșavskogo dogovora – Vospominania, dokumenti, fakti* [Soarta Tratatului de la Varșovia – Amintiri, documente, fapte], Russkaia Kniga, Moscova, 1998, p. 60.

⁸ Petre Opriș, *op. cit.*, p. 311-312.

Exemplarul original al expunerii tovarășului Nicolae Ceaușescu s-a clasat la mapa cu documentele Consfătuirii Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varșovia – Moscova, 22-23 noiembrie 1978 (Nr. 3126).

Arhiva Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.
Nr. 3127 / 31 XII 1978
1978

Cancelaria C.C. al P.C.R.
Nr. 5491 24 XI

EXPUNEREA

tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, la Consfătuirea Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varșovia, care a avut loc în zilele de 22-23 noiembrie 1978.

Stimați tovarăși,

Consfătuirea statelor socialiste participante la Tratatul de la Varșovia își propune ca obiectiv principal dezbateră și stabilirea măsurilor în vederea accentuării cursului spre destindere, a promovării politicii de colaborare, securitate și pace în Europa și în întreaga lume.

Creșterea contribuției țărilor noastre la realizarea acestor țeluri de însemnătate hotărâtoare pentru destinele omenirii impune, în primul rând, întărirea continuă a forței lor economice și politice, înfăptuirea cu succes a programelor, elaborate de partidele comuniste, de accelerare a construcției noi orânduirii, de ridicare a bunăstării materiale și spirituale a popoarelor noastre. Totodată, aceasta necesită intensificarea colaborării și solidarității țărilor socialiste, întărirea conlucrării lor pe plan internațional pentru afirmarea tot mai viguroasă a politicii de egalitate și respect între națiuni, de destindere, securitate și pace.

Pornind de la faptul că principala forță a țărilor socialiste rezidă în dezvoltarea lor economico-socială, în succesele construcției socialiste și comuniste, în afirmarea superiorității noi orânduirii, apreciem cu satisfacție că popoarele noastre continuă să obțină rezultate de importanță istorică în făurirea vieții lor noi, în întărirea și modernizarea bazei tehnico-materiale a societății, în îmbunătățirea condițiilor de viață. În același timp, remarcăm și unele dificultăți în special faptul că în ultimii ani ritmul dezvoltării economice pe ansamblu al țărilor socialiste membre ale Tratatului de la Varșovia s-a redus la aproape jumătate față de cincinalul trecut, desigur cu repercusiuni și asupra ridicării nivelului de trai al maselor. Există o seamă de probleme privind dezvoltarea multilaterală a țărilor socialiste care ar putea face obiectul unei analize atente, al unor discuții tovarășești. Am în vedere probleme ca asigurarea materiilor prime și energiei, modernizarea agriculturii, sporirea producției bunurilor de consum, dezvoltarea cercetării științifice, înflorirea culturii și artei, perfecționarea conducerii societății pe baza cuceririlor științei moderne și a concepției

revoluționare despre lume și viață, dezvoltarea democrației socialiste și asigurarea cadrului de participare activă și efectivă a maselor largi populare la guvernarea statului, la conducerea întregii societăți. După părerea noastră, soluționarea judicioasă a problemelor esențiale pentru edificarea cu succes a noii orânduirii sociale este de natură să contribuie la întărirea forței fiecărei țări socialiste și a socialismului în ansamblu. Nu încapă îndoială că dezvoltarea tot mai intensă a economiei, ridicarea nivelului de trai, perfecționarea construcției socialiste vor determina creșterea conștiinței maselor, vor întări voința fiecărui popor de a apăra cuceririle revoluționare ale socialismului, libertatea și independența națională, dreptul de a fi liber și stăpân în propria țară, vor spori capacitatea sa de luptă, de zădărnire a oricărei agresii. Aceasta va avea ca rezultat, desigur, întărirea forțelor socialismului, progresului și păcii și implicit sporirea posibilităților de preîntâmpinare a războiului, de continuare a procesului destinderii, de întărire a securității și păcii internaționale.

O importanță esențială are, de asemenea, după părerea partidului și statului nostru, pentru creșterea forței socialismului, perfecționarea continuă a raporturilor de colaborare economică dintre țările socialiste, promovarea unor forme superioare de cooperare în producție și în cercetarea tehnico-științifică. Doresc să subliniez în mod deosebit necesitatea promovării ferme a programelor de cooperare pe termen lung, care permit coordonarea mai judicioasă a planurilor de dezvoltare economică în perspectivă, valorificarea la un nivel mai înalt a resurselor fiecărei țări. Un rol de cea mai mare însemnătate are afirmarea tot mai puternică, în cadrul colaborării și conlucrării multilaterale dintre țările socialiste, a principiilor de egalitate, respect reciproc și întrajutorare tovarășească, proprii concepției despre lume a socialismului și comunismului. Considerăm că ar fi utilă inițierea unor discuții aprofundate care să ducă la amplificarea și diversificarea colaborării reciproc avantajoase dintre țările socialiste, demonstrând astfel în practică superioritatea socialismului atât ca mod de organizare a societății, cât și ca tip nou de relații între state. Țările noastre trebuie să ofere tot mai mult lumii un model înaintat de raporturi internaționale în măsură să asigure dezvoltarea armonioasă a fiecărei națiuni, într-un climat de pace și înțelegere.

Angajate cu toate forțele în vasta operă de construire a socialismului și comunismului, popoarele noastre, popoarele noastre au în mod vital nevoie de liniște, de pace. Aceasta este condiția realizării aspirațiilor lor cele mai înalte, a demonstrării în practică a superiorității orânduirii pe care o clădesc. De altfel, aceasta este aspirația vitală a tuturor popoarelor, de pace depinzând progresul întregii omeniri. Iată de ce obiectivul central al politicii noastre externe este și trebuie să fie lupta neobosită împotriva oricăror pregătiri de război, împotriva cursei înarmărilor, pentru soluționarea problemelor complexe ale lumii de astăzi pe calea tratativilor pașnice, pentru accentuarea cursului spre destindere și instaurarea unei reale securități internaționale.

În acest sens este orientată permanent politica Partidului Comunist Român, a României socialiste. Pornind de la interdependența dialectică dintre sarcinile naționale și cele internaționale, îmbinăm eforturile pentru construirea victorioasă a socialismului, pentru înfăptuirea Programului elaborat de Congresul al XI-lea al partidului, cu lupta pentru abolirea vechii politici imperialiste de forță și dominație, pentru o politică nouă de destindere și colaborare, pentru relații de egalitate și respect între toate națiunile, pentru o lume mai bună și mai dreaptă pe planeta noastră.

Stimați tovarăși,

Analiza, în spiritul materialismului dialectic și istoric, a dezvoltării contemporane, evidențiază existența a două tendințe diametral opuse în viața internațională. Pe de o parte, afirmarea tot mai puternică a voinței popoarelor de a se dezvolta libere, stăpâne pe bogățiile lor naționale, pe destinele proprii, de a-și făuri viața așa cum doresc, fără nici un amestec din afară, de a conlucra pe bază de deplină egalitate și echitate. Pe de altă parte, accentuarea politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste, de forță și dictat, de reîmpărțire a lumii în sfere de influență și dominație, care pune serios în primejdie independența și securitatea popoarelor, cursul destinderii, pacea și securitatea internațională. În realizarea acestei politici se recurge atât la folosirea căilor militare, cât și a mijloacelor economice. Fără îndoială, orice cale și orice mijloc de asuprire și dominație a altor popoare trebuie respinse cu hotărâre. Dar, așa cum demonstrează viața, pericolul principal îl reprezintă calea intervenției militare și de aceea este necesară intensificarea luptei popoarelor împotriva politicii de forță, a oricărei forme de agresiune armată, pentru respectarea suveranității și inviolabilității fiecărei țări.

Totodată, în viața internațională asistăm la perpetuarea și chiar adâncirea unor serioase contradicții economice, politice și militare între țările capitaliste occidentale. De asemenea, are loc agravarea crizei economice mondiale, a crizei energetice, valutare, monetare care produc mari perturbații în economia lumii, afectează raporturile dintre state, întregul climat internațional. Este evident că aceste fenomene profund negative se reflectă, într-o măsură mai mare sau mai mică, și asupra țărilor socialiste. De aceea, ținând seama de interdependența tot mai strânsă a fenomenelor mondiale și preocupându-ne de dezvoltarea armonioasă, în ritm înalt, a economiilor noastre naționale, este necesar ca țările noastre să participe activ la soluționarea problemelor complexe ale economiei pe plan internațional – ca de altfel a întregii evoluții a lumii contemporane.

În acest sens acționează Republica Socialistă România în relațiile sale cu alte state, în participarea la diferite organisme internaționale, la soluționarea problemelor economice și politice.

Analiza raportului de forțe internațional, a marilor schimbări care au loc în lumea de astăzi arată că, în ciuda accentuării politicii imperialiste de dominație, dictat și reîmpărțire a zonelor de influență, nu se poate desprinde în

nici un fel concluzia că situația mondială evoluează în direcția unei confruntări militare inevitabilă, a unui nou război mondial. Dimpotrivă, toate profundele schimbări sociale și naționale, cu caracter revoluționar, ce au loc în omenire, demonstrează că acționând unite, forțele socialismului, progresului, toate popoarele dornice de libertate, independență și pace pot preîntâmpina izbucnirea unui nou război mondial și asigura o pace trainică pe planeta noastră. Aceste realități ale raportului de forțe din lumea contemporană deschid noi perspective triumfului politicii de progres social și pace.

Pornind de la aceasta, țările noastre nu trebuie să se lase angajate pe linia măririi cheltuielilor militare, a cursei înarmărilor ci, dimpotrivă, ele trebuie să acționeze, cu toată încrederea în forțele progresiste, antiimperialiste, a popoarelor dornice de libertate și pace, în direcția diminuării înarmărilor, a cheltuielilor militare. Este incontestabil că există reale posibilități de evitare a unei noi conflagrații, de salvagardare a păcii, libertății și independenței popoarelor, de promovare a unei politici noi, de colaborare și prietenie între toate națiunile. Un rol hotărâtor în dezvoltarea acestei tendințe pozitive a vieții internaționale au țările socialiste, partidele comuniste și muncitorești, a căror misiune istorică este realizarea unei lumi a dreptății sociale și naționale, a egalității între popoare, a colaborării rodnice, prietenești între toate națiunile lumii.

Pentru a împiedica agravarea situației internaționale și a asigura continuarea fermă a cursului spre destindere, apare mai necesară ca oricând întărirea unității și conlucrării active a mișcării comuniste și muncitorești internaționale, a forțelor revoluționare democratice, de pretutindeni, a tuturor popoarelor. Iată de ce, în conformitate cu înaltele răspunderi ce le revin, Partidul Comunist Român, Guvernul Republicii Socialiste România vor întări colaborarea cu toate țările socialiste, cu forțele înaintate, consacrandu-și neobosit energia cauzei securității și păcii în lume.

Stimați tovarăși,

Având în vedere că țelul Tratatului de la Varșovia, al activității Comitetului Politic Consultativ îl constituie apărarea țărilor noastre împotriva unei agresiuni imperialiste în Europa, și pornind de la faptul că pe continentul nostru s-au acumulat în decursul timpului cele mai profunde contradicții, că aici există cea mai mare concentrare de forțe militare, stau față în față cele două blocuri opuse, considerăm că trebuie să acordăm cea mai mare atenție luptei pentru înfăptuirea securității și păcii europene. După cum se știe, în perioada care a urmat Conferinței de la Helsinki, s-au făcut o serie de pași în direcția normalizării raporturilor între statele europene, s-a intensificat colaborarea economică, științifică și culturală, au avut loc o serie de întâlniri între conducători de state și alți oameni politici, s-a ajuns la o serie de înțelegeri în diferite probleme.

Nu doresc să mă refer concret la vizitele și întâlnirile la nivel înalt ale României. Dar aş putea spune că, practic, nu există țară din Europa cu care să nu întreținem relații deosebit de bune – deci și din aceasta am ajuns la concluzia că, realmente, popoarele europene, statele din Europa, doresc să se acționeze pentru securitate și că este posibil să obținem noi pași în direcția aceasta.

Rezultatele obținute sunt însă insuficiente pentru a putea afirma cu toată răspunderea, în fața popoarelor noastre, în fața întregii omeniri, că obiectivul destinderii în Europa se îndeplinește așa cum ar trebui.

În ce privește Reuniunea de la Belgrad, deși s-a convenit asupra organizării unor noi întâlniri pentru discutarea unor probleme de interes comun, precum și a reuniunii general-europene de la Madrid din 1980, pe ansamblu nu putem fi mulțumiți cu rezultatele obținute. În Europa, atât pe plan politic, cât și pe plan economic persistă o serie de factori negativi care împieteză asupra climatului general al continentului. Se manifestă forțe ce se opun în mod deschis cursului spre destindere. Astfel, s-au activat cercurile reacționare, fasciste, revanșarde, naționalist-șovine și iredentiste, care încearcă să învenineze atmosfera politică din Europa. Fenomenul cel mai grav îl constituie continuarea, în proporții nemaîntâlnite până în prezent, a cursei înarmărilor, acumularea de arme din ce în ce mai perfecționate, inclusiv nucleare, care împovărează tot mai greu popoarele și sporește primejdiile pentru securitatea lor. Urișele cheltuieli pentru înarmare constituie un factor de accentuare a crizei economice mondiale, a fenomenelor de instabilitate internațională, a șomajului, inflației și altor fenomene negative economice și sociale. Trebuie să spunem deschis că cheltuielile pentru înarmare reprezintă și pentru țările socialiste o povară, un factor care creează serioase dificultăți în dezvoltarea economico-socială, o piedică în calea îndeplinirii programelor lor de înaintare tot mai rapidă pe calea socialismului și comunismului.

Întreg acest tablou ne îndreptățește să afirmăm că în Europa continuă să existe cea mai complicată situație a vieții internaționale. Aceasta impune intensificarea eforturilor țărilor noastre, a tuturor statelor europene pentru înlăturarea factorilor ce împiedică adâncirea destinderii, întărirea securității și păcii. Apare necesar să acționăm în modul cel mai hotărât pentru obținerea unor progrese reale în perioada următoare în îndeplinirea concretă în viață a prevederilor Actului final de la Helsinki. În acest sens este esențială unirea tuturor popoarelor, a forțelor progresiste, democratice de pe continent, pregătirea temeinică a viitoarei reuniuni din 1980 de la Madrid.

Noi considerăm că trebuie intensificate eforturile pentru extinderea colaborării economice între toate statele europene, pentru înlăturarea barierelor și practicilor discriminatorii care afectează circuitul valorilor materiale, schimburile economice, cooperarea intereuropeană. Trebuie acționat, de asemenea, pentru lărgirea cooperării științifice și tehnice între state, inclusiv în vederea rezolvării unor probleme de interes comun.

Considerăm, totodată, utilă intensificarea relațiilor culturale, organizarea unor manifestări artistice internaționale, a unor reuniuni în domeniul învățământului, științei și culturii care contribuie la mai buna cunoaștere reciprocă și apropiere între popoare. În ce privește problema drepturilor omului pe care unele cercuri occidentale încearcă să o folosească împotriva țărilor socialiste și ca un mijloc de încordare politică, să acționăm astfel încât să demonstrăm în practică faptul că socialismul soluționează într-un mod incomparabil superior față de capitalism problemele fundamentale de viață ale maselor. Am în vedere lichidarea exploatarei omului de către om, înfăptuirea egalității economice și sociale, asigurarea dreptului la muncă, la învățătură pentru toți oamenii muncii, fără deosebire de sex, naționalitate sau rasă, posibilitatea participării lor active la viața politică, la conducerea societății. Să punem în evidență că soluționarea acestor drepturi și libertăți fundamentale ale maselor muncitoare constituie o cucerire istorică a socialismului și să facem totul ca societatea pe care o edificăm să ofere permanent un înalt exemplu de grijă față de om, de adevărat umanism revoluționar. De asemenea, se impune ca țările noastre să fie promotoare active ale unor concepții și unei etici noi, superioare, ale educării popoarelor în spiritul luptei împotriva unor fenomene sociale și morale nocive cum sunt violența, consumul de droguri, alcoolismul și altele, pentru cultivarea respectului între națiuni, a ideilor progresului, păcii și înțelegerii internaționale.

Pe primul plan în lupta pentru înfăptuirea securității europene stă, fără îndoială, trecerea la măsuri practice de dezangajare militară, de dezangajare militară, de dezarmare, fără de care nu poate fi concepută pacea atât pe continentul nostru, cât și în întreaga lume.

Putem aprecia că sesiunea Organizației Națiunilor Unite consacrată dezarmării s-a încheiat cu anumite rezultate pozitive. Faptul că s-a creat un nou cadru democratic organizatoric, de dezbatere și soluționare a problemelor dezarmării, că s-au adoptat o serie de documente însușite ca materiale de lucru pentru organisme create sub egida O.N.U. reprezintă, fără îndoială, un pas înainte.

După cum se știe, în cadrul dezbaterilor sesiunii, România a prezentat un ansamblu de propuneri concrete menite să contribuie la impulsivitatea dezarmării în Europa și în întreaga lume. De asemenea, propuneri importante în vederea înfăptuirii dezarmării au fost formulate la sesiunea O.N.U. de Uniunea Sovietică și alte țări socialiste. Aș dori să menționez în acest context însemnătatea deosebită pe care România o acordă convorbirilor SALT 2, desfășurate între Uniunea Sovietică și Statele Unite ale Americii și care, deși au un caracter limitat, ar putea exercita, încheiate cu succes, o înrâurire pozitivă asupra destinderii internaționale. La O.N.U. au fost făcute propuneri importante în direcția dezarmării și de numeroase alte state membre ale acestei organizații. Toate acestea vor trebui să stea la baza elaborării unor măsuri concrete menite să ducă la acțiuni practice de dezarmare.

În cele ce urmează aș dori să reamintesc câteva din principalele măsuri pentru înfăptuirea cărora ar trebui, după părerea partidului și guvernului nostru, să se acționeze cu toată hotărârea în vederea obținerii unor progrese reale pe calea dezangajării militare în Europa și a dezarmării generale:

- înghețarea cheltuielilor militare, a efectivelor armate și armamentelor la nivelul anului 1978 și reducerea treptată din 1979 a acestora, într-o primă etapă, până în anul 1985, cu cel puțin 10-15% față de nivelurile actuale. Aplicarea acestor măsuri să înceapă desigur, cu statele mari, care dispun de cele mai mari efective militare și de cele mai multe și perfecționate arme;

- adoptarea de către toate statele a angajamentului de a nu amplasa noi trupe și armamente pe teritoriile altor state și de a trece apoi la reducerea treptată a efectivelor existente și demobilizarea lor, asigurând retragerea tuturor trupelor străine în limitele frontierelor naționale și desființarea bazelor militare, în primul rând a bazelor nucleare, de pe teritoriile altor state;

- asumarea de către fiecare stat a angajamentului de a nu instala pe teritoriul său baze militare străine, inclusiv armament nuclear;

- asumarea de către statele posesoare de arme nucleare a angajamentului de a nu folosi aceste arme împotriva statelor care nu dețin armament nuclear, de a nu folosi în general nici un fel de arme, inclusiv clasice;

- asumarea de către toate statele participante la Conferința pentru securitate și cooperare europeană a unor angajamente ferme pentru reducerea și încetarea manevrelor militare, în primul rând a manevrelor cu participarea mai multor state, a oricăror demonstrații de forță în apropierea frontierelor naționale ale altor țări;

- încheierea unui pact general-european, la care să ia parte toate statele participante la Conferința pentru securitate și cooperare europeană, conținând angajamentul de renunțare la folosirea forței și la amenințarea cu folosirea forței;

- realizarea înțelegerii la Conferința de la Viena de reducere a trupelor în centrul Europei împreună cu armamentul corespunzător. Aceasta, fără a schimba raportul de forță existent, ar avea un important rol politic, psihologic, demonstrând posibilitatea reală a dezangajării militare pe continent;

- problemele dezangajării militare și dezarmării în Europa să fie abordate în contextul general al acțiunilor pentru aplicarea prevederilor Actului final de la Helsinki, cu participarea tuturor statelor semnatare.

În mod special, aș supune atenției dumneavoastră propunerea Partidului Comunist Român și a guvernului Republicii Socialiste România, ca țările socialiste să ia inițiativa unei reduceri a trupelor și cheltuielilor militare cu cel puțin 5% și retragerii unor unități militare de pe teritoriul altor state, independent de realizarea unei înțelegeri generale în problema dezarmării. Considerăm că această măsură ar avea o mare însemnătate politică, ar găsi un ecou profund în opinia publică mondială, ar demonstra în practică politica de dezarmare a țărilor socialiste și ar da un puternic stimulent luptei maselor

populare din Europa și din întreaga lume pentru determinarea tuturor statelor să treacă la măsuri similare.

Pornind de la răspunderea de a face totul pentru dezangajarea militară în Europa, trebuie să subliniem cu toată hotărârea necesitatea restrângerii continue și sistematice a sferei de activitate a celor două blocuri de pe continent, în vederea creării condițiilor pentru desființarea lor concomitentă. În legătură cu aceasta am apreciat și apreciem că hotărârile recente ale NATO de a-și spori cheltuielile militare în următorii 10 ani au un caracter profund negativ, contravin flagrant cauzei păcii, eforturilor de reducere a cursei înarmărilor, intereselor tuturor popoarelor. Este necesar, de aceea, să cerem cu hotărâre țărilor membre ale NATO să renunțe la aceste măsuri, să pună capăt oricărei escaladări a cursei înarmărilor. Să adoptăm o poziție fermă de respingere și condamnare a oricărui nou impuls dat cursei înarmărilor.

Desigur, situația internațională ne impune să asigurăm capacitatea de apărare a țărilor noastre, întărirea fiecărei armate naționale, a forței de luptă a fiecărui popor pentru a putea acționa cu hotărâre și eficiență în orice împrejurări. Doresc să afirm și cu acest prilej că în cazul producerii unei agresiuni, poporul român, armata sa, nu vor precupeți nimic pentru apărarea cuceririlor revoluționare ale socialismului, a independenței și integrității patriei. Ca membră a alianței Tratatului de la Varșovia, și chiar și după desființarea sa, în baza tratatelor de prietenie și colaborare, dacă se va dezlănțui vreo agresiune împotriva vreunui stat socialist din Europa, ne vom îndeplini în mod riguros obligațiile pe care ni le-am asumat.

Suntem însă convingeți că dacă statele socialiste vor duce o politică internațională activă în direcția diminuării încordării, pentru destindere, pentru dezarmare și desființarea concomitentă a NATO și a Tratatului de la Varșovia, vom putea împiedica un nou război, vom asigura dezvoltarea pașnică a relațiilor dintre state atât în Europa, cât și în întreaga lume. Considerăm că este necesar să afirmăm cu fermitate hotărârea statelor participante la Tratatul de la Varșovia de a trece la desființarea acestui pact odată cu desființarea Tratatului NATO. În același timp, să se treacă la măsuri concrete de diminuare a activității militare a acestor blocuri, adoptându-se un program de măsuri pentru lichidarea lor în cel mai scurt timp.

Trebuie să spunem deschis popoarelor noastre, tuturor popoarelor, că securitatea și pacea nu pot fi asigurate prin întărirea blocurilor militare, ci prin trecerea la desființarea lor, la măsuri efective de dezarmare generală. Țările noastre s-au pronunțat nu o dată pentru lichidarea politicii blocurilor, pentru renunțarea la orice măsuri menite să ducă la lărgirea și creșterea rolului lor în viața internațională, pentru crearea condițiilor de desființare concomitentă a acestora. Aceasta este orientarea politicii de stat a țărilor membre ale Tratatului de la Varșovia, exprimată inclusiv în declarațiile publice ale Comitetului Politic Consultativ. Nu numai că nu trebuie să schimbăm cu nimic această orientare, ci, dimpotrivă, în actuala situație internațională trebuie să o accentuăm, făcând totul

pentru reducerea pericolului unui război care ar pune în primejdie însăși viața popoarelor noastre, pentru edificarea securității și păcii pe continentul european și în întreaga lume. Aceasta corespunde intereselor vitale ale popoarelor noastre, ale tuturor popoarelor, cauzei progresului și civilizației, socialismului, destinderii internaționale. Partidul Comunist Român, România socialistă vor face totul pentru realizarea acestor obiective fundamentale, pentru destindere, securitate și pace, fiind convinse că în acest mod servesc pe deplin interesele propriului popor, intereselor celorlalte popoare dornice de pace, cauzei socialismului, libertății și păcii mondiale.

Stimați tovarăși,

Aș dori, în continuare, să exprim unele considerații ale partidului și guvernului României socialiste cu privire la actuala situație internațională. Deși nu este legat de activitatea Comitetului Politic Consultativ al Tratatului de la Varșovia, apreciem că un schimb de păreri asupra acestui ansamblu de probleme este deosebit de util.

După părerea noastră, în momentul de față soluționarea problemelor fundamentale care confruntă omenirea este legată de respectarea dreptului popoarelor de a se dezvolta liber și independent, fără nici un amestec din afară, de lichidarea subdezvoltării în care trăiește marea majoritate a populației globului, de instaurarea unor relații internaționale noi, a unei noi ordini economice, de înfăptuirea dezarmării și, în primul rând, a dezarmării nucleare, de folosirea exclusivă a metodei tratatelor pentru lichidarea litigiilor dintre state.

Interesele destinderii și securității mondiale impun aplicarea fermă în viața internațională a principiilor coexistenței pașnice între state cu orânduirii sociale diferite. Plecăm de la faptul că această divizare a lumii în țări cu orânduirii sociale diferite va continua să se mențină încă o lungă perioadă istorică și, ca atare, întregul sistem al relațiilor internaționale trebuie clădit pe principiile colaborării pașnice între națiuni. Aceasta este, după părerea noastră, un factor fundamental al dezvoltării contemporane.

Apreciem că o importanță de prim ordin are lichidarea împărțirii lumii în bogați și săraci – situație creată ca urmare a îndelungatei politici imperialiste, colonialiste. Se știe că subdezvoltarea generează și întreține numeroase conflicte și tensiuni, amplifică instabilitatea economică și politică mondială, sporește încordarea dintre state. Lichidarea subdezvoltării, făurirea noii ordini economice internaționale bazată pe egalitate și echitate deplină între state, constituie o continuare nemijlocită a luptei împotriva imperialismului și colonialismului. Apreciem că se impune să fie intensificată conlucrarea țărilor noastre în vederea pregătirii temeinice a sesiunii speciale a Organizației Națiunilor Unite din 1980, care trebuie să stabilească principiile, orientările și căile pentru lichidarea subdezvoltării, pentru progresul mai rapid al tuturor statelor și în special al celor rămase în urmă.

O altă problemă fundamentală a omenirii contemporane este – așa cum am menționat mai înainte – dezarmarea și, în primul rând, dezarmarea nucleară. Ținând seama de gravitatea situației create, de uriașa competiție militară declanșată pe plan mondial, eliberarea popoarelor de greaua povară a înarmărilor și de coșmarul unui război nimicitoare trebuie să se situeze pe primul plan al luptei țărilor socialiste, mișcării comuniste și muncitorești, forțelor progresiste, a tuturor popoarelor. Dintotdeauna mișcarea muncitorească, revoluționară, socialistă, comunistă s-au pronunțat cu tărie pentru lichidarea războaielor și crearea unei lumi fără arme, considerând aceasta drept una din misiunile istorice ale socialismului.

Este bine cunoscut că, după victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, printre primele acte inițiate de Puterea Sovietică, primul Decret semnat de însuși Vladimir Ilici Lenin a fost „Decretul asupra păcii” în care se spunea:

„Guvernul consideră că pacea dreaptă sau democratică, dorită cu atâta ardoare în toate țările beligerante de majoritatea covârșitoare a muncitorilor și a claselor de oameni ai muncii, istovite, chinuite și sleite de pe urma războiului, – pacea pe care, după doborârea monarhiei țariste, muncitorii și țăranii ruși au cerut-o stăruitor și cu toată hotărârea este o pace imediată, fără aneamiuni (adică fără copleșirea unor teritorii străine, fără alipirea cu forța a altor naționalități) și fără contribuții.

Guvernul Rusiei propune tuturor popoarelor beligerante încheierea imediată tocmai a unei asemenea păci, declarându-se gata să întreprindă imediat, fără cea mai mică întârziere, toate demersurile necesare până în momentul în care toate condițiile acestei păci vor fi fost definitiv ratificate de către adunările împuternicite ale reprezentanților poporului din toate țările și ai tuturor națiunilor”.

Acest decret a rămas în amintirea oamenilor muncii de pretutindeni ca un simbol al nobilelor idealuri ale socialismului care, prin însăși natura sa, este indisolubil legat de pace. Iată de ce în centrul politicii externe a partidelor și statelor noastre trebuie să situăm dezarmarea, renunțarea la forță în viața internațională, pacea tuturor popoarelor. Este pentru noi o înaltă datorie să ne punem permanent întrebarea: am făcut destul pentru cauza păcii, ce trebuie să mai facem încă pentru a răspunde acestei imperioase cerințe a popoarelor, a cauzei socialismului, pentru o lume fără războaie și arme, a colaborării și prieteniei între națiuni [?].

Considerăm că trebuie făcut totul pentru stingerea focarelor de încordare și conflict existente în diferite regiuni ale lumii, pentru soluționarea pe calea politică, pașnică a tuturor problemelor litigioase dintre state.

În acest spirit România a militat și militează pentru instaurarea prin tratative, cu participarea tuturor părților interesate, a unei păci durabile și echitabile în Orientul Mijlociu, care să ducă la retragerea Israelului din teritoriile arabe ocupate în urma războiului din 1967, la îndeplinirea dreptului poporului

palestinian la autodeterminare, inclusiv prin crearea unui stat propriu, independent, la asigurarea suveranității și integrității tuturor statelor din regiune. După părerea noastră, țările socialiste ar trebui să fie mai prezente în acțiunile practice ce se întreprind pentru realizarea păcii în această zonă. Considerăm necesar să fie impulsionate eforturile pentru organizarea unei conferințe – fie la Geneva, fie în altă parte – cu participarea tuturor părților interesate, inclusiv a Organizației pentru Eliberarea Palestinei, ca reprezentant legitim al poporului palestinian, sub egida sau cu prezența activă a Organizației Națiunilor Unite.

România sprijină activ lupta pentru eliberarea națională a popoarelor asuprite, militează ferm pentru lichidarea definitivă a colonialismului și neocolonialismului, a politicii rasiste și de apartheid. Sprijinim lupta popoarelor din Rhodesia și Namibia, a populației majoritare din Republica Sud-Africană pentru eliberare națională, pentru dreptul de a fi stăpâne în propria țară.

Apreciam că în ultima în Africa s-a creat o situație deosebit de gravă, o stare de încordare. Conflictele apărute sunt rezultatul îndelungatei dominații coloniale, care a lăsat în Africa, ca și în alte regiuni ale lumii, numeroase probleme nerezolvate, precum și al intervenției forțelor reacționare imperialiste în această zonă. Ne pronunțăm ferm pentru soluționarea litigiilor exclusiv pe cale politică, prin tratative directe între africanii înșiși, excluzându-se orice intervenție din afară. Este în interesul acestor state, al țărilor socialiste, să pună capăt conflictelor, să întărească unitatea în lupta pentru apărarea și consolidarea independenței naționale, pentru dezvoltarea economică și socială de sine stătătoare a tuturor țărilor africane.

Multiplele probleme care există în lume fac necesară participarea activă, în condiții de deplină egalitate, la viața internațională a tuturor țărilor, indiferent de mărime sau orânduire socială. Desigur, recunoaștem rolul deosebit al țărilor mari în soluționarea problemelor complexe, dar viața demonstrează că astăzi nu se mai poate ajunge la rezolvări trainice fără participarea nemijlocită, alături de țările mari, a țărilor mici și mijlocii, a țărilor în curs de dezvoltare, a țărilor nealiniat, care reprezintă marea majoritate a omenirii. De asemenea, se impune, mai mult ca oricând, creșterea rolului Organizației Națiunilor Unite și al altor organisme internaționale, care oferă popoarelor posibilitatea participării organizate la eforturile pentru asigurarea unei politici noi, de colaborare și pace în lume.

În aceste direcții vor milita și în viitor, cu toată energia și perseverența, partidul și statul nostru, având convingerea că astfel răspund intereselor și aspirațiilor poporului român, ale celorlalte popoare, contribuie la victoria cauzei socialismului, progresului și păcii generale.

Stimați tovarăși,

România acționează consecvent pentru lărgirea relațiilor de prietenie și colaborare cu țările socialiste, pentru întărirea unității și solidarității acestora. Extindem, de asemenea, raporturile cu țările în curs de dezvoltare, cu țările

nealiniate, cu toate statele lumii, fără deosebire de orânduire socială, participăm activ la schimbul mondial de valori materiale și spirituale. Aceasta se poate exemplifica prin numeroasele vizite și întâlniri la diferite niveluri – inclusiv la nivelul cel mai înalt – cu reprezentanți atât ai țărilor socialiste, cu un mare număr de reprezentanți ai țărilor în curs de dezvoltare, precum și din țările capitaliste dezvoltate. La temelia tuturor relațiilor internaționale punem ferm principiile egalității în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, renunțării la forță și la amenințarea cu forță, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, principii care își găsesc o tot mai largă recunoaștere internațională, ca singurele care pot să favorizeze pacea, progresul și prosperitatea tuturor națiunilor.

Cursul evenimentelor internaționale demonstrează rolul uriaș al țărilor socialiste în realizarea aspirațiilor popoarelor spre destindere, progres, colaborare și pace. Nu putem însă să ignorăm faptul că între diferite țări socialiste există neînțelegeri, divergențe. Noi considerăm că este în interesul fiecărei țări socialiste, al cauzei socialismului în general, să se facă totul pentru ca aceste divergențe să fie cât mai repede soluționate pe calea discuțiilor, a tratativelor directe, de la partid la partid, de la țară la țară, evitându-se orice ar putea să agraveze situația, acționându-se pentru restabilirea unității.

Partidul Comunist Român este profund îngrijorat de faptul că neînțelegerile, divergențele degenerază și în acțiuni deosebit de grave, de sprijinire a unor elemente contrarevoluționare din diferite țări socialiste, în apeluri adresate acestora de a se ridica împotriva guvernelor țărilor respective. Stimularea unor acțiuni ostile sau răscoale contrarevoluționare în interiorul unor țări socialiste contravine în modul cel mai flagrant concepției noastre revoluționare despre lume și viață, normelor și principiilor de relații între țările socialiste, sunt în contradicție totală cu înseși principiile dreptului internațional și ale Cartei Organizației Națiunilor Unite.

Lichidarea divergențelor și întărirea unității și colaborării țărilor socialiste ar avea, după părerea noastră, o influență uriașă asupra dezvoltării sociale contemporane, asupra luptei popoarelor pentru transformarea revoluționară a societății, pentru pace și securitate. Tocmai de aceea apreciem că, în ciuda marilor dificultăți care există în prezent în această privință, trebuie depuse eforturi stăruitoare, de către toate statele socialiste, pentru a se ajunge la depășirea acestei situații.

România acționează ferm pentru dezvoltarea largă, pe baza principiilor egalității, stimei și respectului reciproc, a relațiilor de prietenie, solidaritate și colaborare cu toate țările socialiste, pentru cauza refacerii și întăririi unității lor.

Deși nu aveam de gând să mă refer la vizita mea în China și la vizita lui Hua Guofeng în România, pentru că aici s-au ridicat probleme în legătură cu aceasta, trebuie să menționez că noi considerăm aceste vizite ca o contribuție de seamă tocmai la dezvoltarea relațiilor dintre țările socialiste, la depășirea divergențelor dintre ele. Doresc să vă mărturisesc deschis, tovarăși, că în

discuțiile avute atât la Pekin, cât și la București, am constatat la conducătorii chinezi, la Hua Guofeng dorința de a se dezvolta relațiile cu Uniunea Sovietică, cu celelalte țări socialiste. Și pentru că am mai spus aceasta în alte împrejurări, doresc să reafirm că noi, Partidul Comunist Român și Guvernul Republicii Socialiste România avem ferma convingere că există posibilitatea ca aceste divergențe să fie depășite – și trebuie să se facă totul în direcția aceasta! Așa cum am precizat în alte împrejurări, nu am conceput și nu concepem dezvoltarea raporturilor noastre cu o țară socialistă în dauna relațiilor cu altele, nu am contrapus și nu contrapunem niciodată prietenia cu o țară socialistă colaborării cu alte țări socialiste, așa cum pe plan internațional nu contrapunem relațiile cu unele țări, relațiilor cu alte țări. Dimpotrivă, așa cum am mai spus, raporturile României cu țările socialiste, fără nici o excepție, se completează într-un ansamblu unitar, la baza căruia stă politica noastră principală, fermă și consecventă, îndreptată spre întărirea unității tuturor țărilor socialiste, pentru creșterea forței și influenței socialismului în lume.

În legătură cu aceasta aș vrea să exprim nedumerirea noastră pentru felul în care presa din unele țări socialiste a reflectat vizita delegației chineze la nivel înalt în România, pentru insinuările făcute cu acest prilej și care erau în totală discordanță cu realitatea, cu declarațiile oficiale făcute cu acest prilej. Este, cred, evident că întărirea relațiilor de prietenie între țările socialiste presupune o informare corectă asupra activității partidelor și guvernelor noastre, asupra realității obiective din fiecare țară. Aceasta este o condiție esențială a unității și solidarității partidelor comuniste, a țărilor socialiste.

Ținând seama de faptul că informarea publică reciprocă cu privire la construcția socialismului din fiecare țară este încă prea sumară, și uneori se întâmplă să degereze chiar în dezinformare, aș dori să ridic problema importanței majore pe care o are îmbunătățirea, în această direcție, a activității presei, radioteleviziunii, a tuturor instrumentelor de propagandă și informare. Schimbul de experiență în edificarea noii orânduiri prin mijloacele de informare publică, reflectarea amplă a muncii și creației fiecărui partid și popor în organele de presă ale partidelor frățești, evitarea oricărei denaturări a realității, au o mare însemnătate pentru cauza prieteniei țărilor noastre, pentru interesele generale ale socialismului. În numele partidului și guvernului României propun să trecem la elaborarea unor orientări clare pe baza cărora presa, radioteleviziunea, să înceteze orice activitate de dezinformare, să acționeze consecvent exclusiv în direcția unei bune cunoașteri reciproce a popoarelor noastre, a afirmării adevărului despre marea operă pe care ele o înfăptuiesc, contribuind exclusiv la întărirea prieteniei și solidarității partidelor comuniste, a țărilor socialiste.

Partidul Comunist Român promovează o politică activă de dezvoltare a colaborării și solidarității cu toate partidele comuniste și muncitorești. Pornim de la principiul că solidaritatea și unitatea mișcării comuniste și muncitorești internaționale trebuie să se bazeze pe respectarea independenței fiecărui partid, a dreptului de a-și elabora de sine stătător linia politică, strategia și tactica

revoluționară, potrivit condițiilor concrete în care își desfășoară activitatea, excluzându-se orice amestec în treburile interne ale altui partid. Așa cum arată viața și cum a subliniat, cu deosebită putere și Conferința partidelor comuniste și muncitorești de la Berlin din anul 1976, de respectarea strictă a acestor principii depinde dezvoltarea relațiilor de tip nou în mișcarea comunistă, creșterea influenței acesteia asupra proceselor revoluționare mondiale.

Acționând pentru întărirea continuă a unității clasei muncitoare, a tuturor forțelor progresiste, democratice, partidul nostru dezvoltă colaborarea și solidaritatea cu partidele socialiste și social-democrate, cu mișcările de eliberare națională, cu partidele de guvernământ din țările în curs de dezvoltare, cu organizații sindicale, de tineret și femei din întreaga lume, cu alte organizații de masă și obștești care militează pentru colaborare, progres și pace în lume.

Evenimentele contemporane relevă cu tot mai multă putere rolul hotărâtor pe care masele populare, popoarele îl au în determinarea cursului vieții internaționale. Înfăptuirea securității în Europa și în întreaga lume nu poate fi decât rodul unor puternice acțiuni de masă, al luptei celor mai largi forțe politice și sociale. Iată de ce socotim necesar să facem totul pentru mobilizarea guvernelor, parlamentelor, partidelor politice, a organizațiilor obștești și opiniei publice înaintate, a popoarelor, pentru această măreață luptă mondială, pentru pace.

Cu încredere fermă în capacitatea popoarelor, a forțelor revoluționare, înaintate de a asigura, acționând unite, triumful politicii noi, de pace, securitate și colaborare internațională, doresc să afirm din nou hotărârea nestrămutată a Partidului Comunist Român, a Republicii Socialiste România de a acționa și în viitor cu toată fermitatea pentru întărirea solidarității cu partidele comuniste, cu toate țările socialiste, pe baza principiilor noi de relații, de a nu precupeți nimic pentru a contribui la soluționarea marilor probleme ale epocii noastre, la cauza libertății și independenței popoarelor, a socialismului și păcii în lume.

Doresc, în încheiere, să exprim calde mulțumiri gazdelor noastre, Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, guvernului sovietic, tovarășului Leonid Ilici Brejnev pentru ospitalitatea cu care suntem înconjurați, pentru bunele condiții create consfăturii noastre.

Vă mulțumesc pentru atenție.

25 XI 1978

- A.N.I.C., *fond C.C. al P.C.R.* – *Cancelarie*, dosar 90/1978, f. 116-136.

Note (P.O.):

1. Documentul a fost ștampilat și înregistrat la Cancelaria C.C. al P.C.R. și Arhiva Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. Pentru a reda aceste amănunte, am utilizat caracterele italiice.

2. Dactilografierea documentului s-a încheiat pe data de 25 noiembrie 1978, dar la începutul său apare ștampila Cancelariei C.C. al P.C.R. și consemnarea manu „24 noiembrie 1978”. Este posibil ca persoana care a clasat exemplarele originale și copiile documentelor de la Consfătuirii Comitetului Politic Consultativ (Moscova, 22-23 noiembrie 1978) să fi trecut în mod eronat data de 24 noiembrie 1978.